

Yüklenme Tarihi: 28.11.2023 **Kabul Tarihi:** 06.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Trabzonspor Taraftarlarının Kulüplerine Güven Düzeylerinin İncelenmesi

Furkan PASLI* , Bedirhan KÖSE¹ , Samet ZENGİN¹

¹ Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu çalışma, Trabzonspor taraftarlarının kulüplerine duydukları güvenin çeşitli faktörler açısından incelenmesini amaçlayarak yapıldı. Araştırmanın kapsamı Trabzonspor taraftarlarıyla sınırlı tutuldu ve örneklem grubu Trabzon şehrinde yaşayan taraftarlardan oluşturuldu (n=430). Katılımcılar, rastgele örneklem yöntemiyle seçilip ve toplama aracı olarak ise araştırmacı tarafından tasarlanan kişisel bilgi formu, Açak ve Karademir (2019) tarafından geliştirilen "Spor Kulübüne Güven Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, Trabzonspor taraftarlarının kulüp başkanına güven alt boyutunda cinsiyet ve taraftar profili açısından anlamlı bir fark olduğunu ortaya koydu (p<0.05).

Anahtar kelimeler: Trabzonspor, Taraftar, Güven

Examination of Trabzonspor Fans' Trust Levels In The Club

ABSTRACT

This study was conducted with the aim of examining the trust of Trabzonspor fans in their club in terms of various factors. The scope of the research was limited to Trabzonspor fans, and the sample group was formed from fans residing in Trabzon (n=430). Participants were selected using a random sampling method, and the data collection instruments included a researcher-designed personal information form and the "Sports Club Trust Scale" developed by Açak and Karademir (2019). The research results revealed a significant difference in the gender and fan profile of Trabzonspor fans in the sub-dimension of trust in the club president (p<0.05).

Keywords: Trabzonspor, Supporter, Trust

1. GİRİŞ

Spor, kurallara sahip, sürekli gelişen, rekabetçi bir yapıya sahip olan ve bireylerin ruhsal ve sosyal gelişimine katkıda bulunarak toplumun ilerlemesine yardımcı olan, hem bireysel hem de grup olarak icra edilen bir etkinliktir (Çelik ve Akçi 2016). Futbol, yıllar geçtikçe büyüyen ve popüler kültürün merkezinde bulunan büyük bir eğlence sektörü haline gelmiş, her platformda karşımıza çıkan önemli bir etkinliktir (Turan ve ark., 2018). Futbol, günümüzde büyük yatırımcıların ve sponsorların dikkatini çeken ve büyük ölçüde maddi anlaşmaların gerçekleştiği bir sektör haline gelmiştir. Futbolun bu önemli pazar haline gelmesindeki en temel faktör, taraftarlık tutumudur (Doğru ve ark., 2021).

Futbol endüstrisinin temel destekçisi, taraftarlık kavramıdır. Bu destek, genellikle takıma derin bir bağlılıkla karakterize edilen insanların katkısıyla bir alışkanlık haline almıştır. Taraftar gruplarına üye olmak, insanlara aidiyet duygusu, takım sevgisi, mutluluk ve sosyal statü kazandıran bir deneyim sunar (Altun, Karademir, Yorulmazlar, 2021). Sonuç olarak taraftarlar duygusal ihtiyaçlarını ve beklenti, umut, neşe, üzüntü vb. sosyal ihtiyaçlarını takıma entegre olarak karşılamaya çalışırlar (Kuru, Var, 2009). Taraftarlık, aslında bir şehir ritüelidir ve temelde takıma bağlı insanların katılımıyla gerçekleşir (Taşmektepligil, Çankaya ve Tunç, 2015). Taraftarlar her zaman takımlarının başarılı olmasını arzulamakta ve bu amacı gerçekleştirmek için üzerlerine düşen görevi yerine getirmeyi hedeflemektedirler. Bu nedenle takımın başarısıyla kendilerini özdeşleştirirler. Taraftarlar, takımlarının başarılarına karşılık tarif edilemez duygular yaşarken, başarısızlıklarında ise bazen şiddete eğilimli ya da üzgün bir taraftar profili sergileyebilirler (Köse, Seraslan, 2016).

Günümüzde futbol taraftarlığı, en öncelikli etkinliklerden biri haline gelmiştir. Futbol takımları, bölgesel, dinsel, etnik, güçlü olana destek olma gibi çeşitli nedenlerle bağlılık gösteren taraftarlarının tutkusuyla hayat bulmaktadır. Taraftarlar, stadyum tribünlerinde, televizyon başında ve benzeri yerlerde takımlarına destek vererek futboldan haz almaktadırlar. Futbol, taraftarları etrafında bir araya getirerek onlar için keyif ve tutku kaynağı olmaktadır (Gürses, Semiz, 2021). Sporu izlemek için zaman ayıran futbol izleyicileri için, sürekli destek ve son derece bağlılık gerektiren fanatizm, futbol takımıyla tam anlamıyla özdeşleşmeyi ifade eder. Takım kimliği, bir taraftarın bir takımla kurduğu duygusal yatırım veya bağlantının bir yansımasıdır (Açak, Karademir, 2019).

Samra ve Wos (2014) ise üç çeşit ana taraftar tipi olduğunu belirtmektedirler; Geçici taraftar, Sadık taraftar ve Fanatik taraftarlardır. Mullin ve arkadaşlarının (2000) yapmış oldukları çalışmada ise Geçici taraftar, Yerel taraftar, Adanmış taraftar, Fanatik taraftar ve Disfonksiyonel taraftar olmak üzere beş başlıkta ele almışlardır. Scholz'un (2016) ifade ettiği gibi, spor katılımcıları farklı gruplara ayrılabilir. Bu gruplar, aktif olmayan seyirciler, taraftarlar, fanatikler ve holiganlar olarak tanımlanabilir. Bu sınıflandırma, spor etkinliklerine katılan kişilerin farklı derecelerde bağlılık, tutku ve davranışlarına dayanmaktadır. Bu sınıflandırma, sporun çeşitli katılımcılar arasında farklı duygusal ve davranışsal tepkilere neden olabileceğini göstermektedir.

Taraftarlarla ilişkiler, bir kulübün itibarı ve güvenilirliği için kritik bir öneme sahiptir. Kulüple ilişkilendirilen güven, taraftarların desteğiyle yakından ilişkilidir. Daha düşük güven seviyeleri, daha az taraftar desteği anlamına gelir. Taraftarlardan gelen daha az destek, kulüpler için mali ve diğer sorunlara neden olabilir (Savaş ve ark., 2021).

Bu araştırma 2021-2022 sezonunu şampiyon tamamlayan Trabzonspor takım taraftarlarının kulüplerine güven düzeylerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Kulüpte görev alan başkan, antrenör ve sporculara olan güveni ölçmeyi amaçlamıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2022).

2.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Trabzonspor taraftarları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise Trabzon'da yaşayan Trabzonspor taraftarları oluşturmaktadır. Rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 295'i (%68,6) erkek, 135'i (%31,4) kadın olmak üzere toplam 430 taraftar oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplama araçları olarak Spor Kulübüne Güven Ölçeği (SKGÖ) ve araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Spor Kulübüne Güven Ölçeği, katılımcıların kulüp yönetimine ve kulüp başkanına duydukları güveni değerlendirmek için kullanılmıştır. Demografik bilgi formu ise katılımcıların cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi gibi demografik bilgilerini toplamak amacıyla kullanılmıştır. Bu araçlar, araştırmanın verilerini toplamak ve analiz etmek için kullanılan önemli araçlar olarak işlev görmüştür.

2.3.1. Spor Kulübüne Güven Ölçeği (SKGÖ)

Açak ve Karademir (2019) tarafından geliştirilen Spor Kulübüne Güven Ölçeği 3 alt boyut (Antrenöre güven, Başkana güven ve Sporcuya güven) ve 22 maddeden oluşmaktadır. Spor Kulübüne Güven Ölçeği 5'li likert tipi (Kesinlikle Katılmıyorum= 1, Katılmıyorum= 2, Kararsızım= 3, Katılıyorum= 4, Kesinlikle Katılıyorum= 5) bir ölçektir. Orijinal ölçek geçerlilik ve güvenilirlik çalışması farklı illerden araştırmaya gönüllü olarak katılan 248 futbol taraftarı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Orijinal ölçek geliştirme çalışmasında Cronbach Alpha katsayıları Antrenöre Güven boyutu için .991, Başkana Güven boyutu için .978 ve Sporcuya Güven boyutu için .987 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmanın Antrenöre Güven boyutu için .741, Başkana Güven boyutu için .917 ve Sporcuya Güven boyutu için .789 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılıp SPSS21 paket programı aracılığıyla analizler yapılmış olup, analizlerde yüzdellikler ve standart sapmalar kontrol edilmiştir. Verilerin normalliği için skewness ve kurtosis değerlerine bakılmıştır. SPSS21 paket programı ile ikili grupların karşılaştırılmasında Independent-Samples T Test, çoklu karşılaştırmalarda ise One-Way-Anova ve gruplar arasındaki farklılıkları bulmak için ise Post-Hoc (LSD) testleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo.1 Kulübe Güven Ölçeği Cinsiyet Değişkeni T Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{x}	S.s.	t	sd	p
Antrenöre Güven	Erkek	295	29,98	6,50	-0,126	428	,900
	Kadın	135	30,05	4,64			
	TOPLAM	430					
Başkana Güven	Erkek	295	26,46	6,76	2,082	428	,038*
	Kadın	135	25,18	5,50			
	TOPLAM	430					
Sporcuya Güven	Erkek	295	20,21	4,72	-1,694	428	,091
	Kadın	135	21,02	4,38			
	TOPLAM	430					

*p<0.05

Tablo.1 'de örneklem grubumuzun kulübe güven ölçeği ve cinsiyet değişkeni t testi sonuçları gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre antrenöre güven ve sporcuya güven alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Başkana güven alt boyutunda erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılık [t(428):2,082 p<0.05] bulunmuştur. Erkeklerin başkana güven düzeyleri (\bar{x} =26,46) kadınlara göre (\bar{x} =25,18) daha yüksektir.

Tablo.2 Kulübe Güven Ölçeği Taraftar Tanımlama Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Taraftar Tanımı	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a. Holigan	31	31,06	6,26	Gruplar arası Grup içi	4	0,31	0,871	
	b.Fanatik	136	29,88	6,59		425			
	c.Taraftar	163	29,82	5,60					
	d.Seyirci	53	30,20	5,96					
	e.Tv İzleyicisi	47	30,10	5,30					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a. Holigan	31	27,77	6,16	Gruplar arası Grup içi	4	3,13	0,015*	a>d
	b.Fanatik	136	27,10	7,03		425			a>e
	c.Taraftar	163	25,87	5,81		b>d			
	d.Seyirci	53	24,43	6,36		b>e			
	e.Tv İzleyicisi	47	24,44	6,18					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a. Holigan	31	19,51	4,47	Gruplar arası Grup içi	4	0,74	0,56	
	b.Fanatik	136	20,68	5,14		425			
	c.Taraftar	163	20,49	4,32					
	d.Seyirci	53	20,96	4,35					
	e.Tv İzleyicisi	47	19,87	4,50					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.2’de elde edilen verilere göre taraftarın kendilerini tanımları değişkenler ile kulübe güven ölçeği arasında antrenöre güven ve sporcuya güven alt boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Taraftar tanımlamaları ile başkana güven alt boyutunda anlamlı farklılık (F=3,13; p=0,015<0.05) elde edilmiştir. Hangi parametrenin farklılık oluşturduğunu belirlemek amacıyla yapılan Post Doc analizi sonucuna göre holigan taraftarların başkana güven duyguları seyirci ve tv izleyicilerine göre daha yüksektir. Ayrıca fanatik taraftarların da başkana yönelik olan güven duyguları seyirci ve tv izleyicilerine göre daha yüksektir.

Tablo.3 Kulübe Güven Ölçeği Taraftar Grubuna Üye Değişkeni T Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	Taraftar Grubu Üye	N	\bar{x}	S.s.	t	sd	p
Antrenöre Güven	Evet	60	29,08	6,19			
	Hayır	370	30,16	5,93			
	TOPLAM	430			-1,298	428	0,195
Başkana Güven	Evet	60	26,80	6,51			
	Hayır	370	25,94	6,40			
	TOPLAM	430			0,956	428	0,340
Sporcuya Güven	Evet	60	19,41	5,37			
	Hayır	370	20,64	4,47			
	TOPLAM	430			-1,911	428	0,057

*p<0.05

Tablo.3’de verilen verilere göre taraftar grubuna üye olma değişkeni ile kulübe güven düzeyi ölçeği arasında antrenöre güven başkana güven ve sporcuya güven alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.4 Kulübe güven ölçeği aile gelir düzeyi değişkeni ANOVA test sonuçları

Alt Boyutlar	Aile Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.0-4500	37	28,91	6,04	G.arası	4	0,92	0,449	
	b.4501-6000	52	30,78	4,79	Grup içi	425			
	c.6001-8500	72	29,44	5,80					
	d.8501-10000	84	29,69	6,48					
	e.10001 ve üstü	185	30,37	6,09					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a.0-4500	37	26,29	5,90	G.arası	4	0,64	0,631	
	b.4501-6000	52	25,82	6,09	Grup içi	425			
	c.6001-8500	72	26,68	6,24					
	d.8501-10000	84	25,16	6,68					
	e.10001 ve üstü	185	26,25	6,57					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a.0-4500	37	21,16	4,37	G.arası	4	1,11	0,351	
	b.4501-6000	52	21,32	3,62	Grup içi	425			
	c.6001-8500	72	20,61	4,66					
	d.8501-10000	84	19,83	5,07					
	e.10001 ve üstü	185	20,32	4,68					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.4'de verilen verilere göre aile gelir düzeyi değişkeni ile kulübe güven düzeyi ölçeği arasında antrenöre güven,başkana güven ve sporcuya güven alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo.5 Kulübe Güven Ölçeği İle Lisanslı Ürün Alma Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Lisanslı Ürün Alma	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.Evet	289	30,09	6,31	G.arası	2	0,08	0,921	
	b.Hayır	32	29,84	5,99	Grup içi	427			
	c.Bazen	109	29,84	4,96					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a.Evet	289	26,37	6,44	G.arası	2	1,53	0,217	
	b.Hayır	32	24,43	6,95	Grup içi	427			
	c.Bazen	109	25,71	6,16					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a.Evet	289	20,34	4,82	G.arası	2	0,37	0,686	
	b.Hayır	32	20,50	4,34	Grup içi	427			
	c.Bazen	109	20,79	4,18					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.5’de verilen verilere göre lisanslı ürün alma değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.6 Kulübe Güven Ölçeği İle Hangi Ürünleri Alırsınız Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Hangi Ürünleri Alırsınız	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.Hiçbiri	32	29,84	5,99	G.arası	5	1,65	0,145	
	b.Eşofman	63	30,39	5,97	Grup içi	424			
	c.Forma	264	30,39	5,84					
	d.Anahtarlık	16	28,62	7,35					
	e.Kaşkol	41	28,78	5,82					
	f.Ev ürünleri	14	26,71	6,48					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a.Hiçbiri	32	24,43	6,95	G.arası	5	0,61	0,687	
	b.Eşofman	63	25,65	6,24	Grup içi	424			
	c.Forma	264	26,37	6,40					
	d.Anahtarlık	16	26,37	6,25					
	e.Kaşkol	41	26,09	6,27					
	f.Ev ürünleri	14	25,42	7,19					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a.Hiçbiri	32	20,50	4,34	G.arası	5	0,89	0,523	
	b.Eşofman	63	20,55	4,91	Grup içi	424			
	c.Forma	264	20,49	4,59					
	d.Anahtarlık	16	22,12	3,91					
	e.Kaşkol	41	20,09	4,27					
	f.Ev ürünleri	14	18,78	6,26					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

* $p < 0.05$

Tablo.6’da verilen verilere göre hangi lisanslı ürünleri alırsınız değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.7 Kulübe Güven Ölçeği İle Maçları Nereden Takip Ediyorsunuz Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Maçları Nereden Takip Ediyorsunuz	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.Stadyum	173	30,66	5,98	G.arası	3	1,95	0,120	
	b.Tv	169	29,98	6,02	Grup içi	426			
	c.Çay ocağı	14	28,50	5,40					
	d.İnternet	74	28,83	5,82					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana	a.Stadyum	173	26,23	6,87	G.arası	3	2,52	0,057	

Güven	b.Tv	169	26,13	6,09	Grup içi	426		
	c.Çay ocağı	14	29,71	5,74				
	d.İnternet	74	24,81	5,91				
	TOPLAM	430	26,06	6,42				
Sporcuya	a.Stadyum	173	20,49	5,02	G.arası	3	0,11	0,949
Güven	b.Tv	169	20,54	4,42	Grup içi	426		
	c.Çay ocağı	14	20,78	4,37				
	d.İnternet	74	20,20	4,21				
	TOPLAM	430	20,47	4,62				

*p<0.05

Tablo.7’de verilen verilere göre maçları nereden takip ediyorsunuz değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.8 Kulübe Güven Ölçeği İle Yaş Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc		
Antrenöre	a.18-26	244	30,36	5,83	G.arası	4	1,13	0,342			
	Güven b.27-35	125	29,28	6,27						Grup içi	425
	c.36-44	30	30,93	6,76							
	d.45-53	18	29,94	5,28							
	e.54-66	13	28,30	4,11							
	TOPLAM	430	30,01	5,97							
Başkana	a.18-26	244	26,29	6,17	G.arası	4	0,97	0,422			
	Güven b.27-35	125	25,29	6,96						Grup içi	425
	c.36-44	30	25,86	7,23							
	d.45-53	18	27,38	5,29							
	e.54-66	13	27,84	4,37							
	TOPLAM	430	26,06	6,42							
Sporcuya	a.18-26	244	20,74	4,72	G.arası	4	0,67	0,611			
	Güven b.27-35	125	20,03	4,74						Grup içi	425
	c.36-44	30	20,60	4,93							
	d.45-53	18	19,55	2,38							
	e.54-66	13	20,61	3,01							
	TOPLAM	430	20,47	4,62							

*p<0.05

Tablo.8’de verilen verilere göre yaş değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Trabzonspor taraftarlarının görüşleri doğrultusunda spor kulübüne güven duyguları cinsiyet, yaş, aile gelir durumu, taraftar grubuna üye olma, taraftar tanımlama, lisanslı ürün alma, hangi ürünleri alma ve maçları nereden takip etme değişkenleriyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan taraftarların cinsiyetlerine göre spor kulübüne olan güven düzeylerinde, kulüp başkanına güven alt boyutunda erkek katılımcılar ile kadın katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunduğu ($*p<0.05$) (Tablo 1). Erkek taraftarların kulüp yönetim süreçlerini daha yakından takip etmeleri, yönetim tarafından yapılan açıklamaları daha yakından incelemeleri ve sporu daha aktif bir şekilde takip etmeleri gibi nedenlerle, erkeklerin kadınlara göre kulüp başkanına daha fazla güvendikleri söylenebilir. Büyükdağ ve Bal'ın (2020) çalışması kişilerarası ilişkilerde cinsiyetin güven düzeyini etkileyebileceğine dair bulgularını desteklemektedir. Çalışmada elde edilen sonuçlar, cinsiyetin kulüp başkanına güven duyguları üzerindeki etkisini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kulübe güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4). Gelir düzeyinin güven seviyelerini öngörmeye etkili bir faktör olmadığını ve futbol sevgisinin gelir durumundan bağımsız bir duygu, tutum ve davranış olduğunu göstermektedir. Savaş ve arkadaşlarının (2021) tarafından yapılan çalışmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır, bu da gelir düzeyinin güven üzerinde tahmin edici bir rol oynamadığını desteklemektedir.

Katılımcıların kendini tanımlama değişkenine göre kulüp başkanına güven boyutunda anlamlı bir fark ($*p<0.05$) olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 2). Kendini holigan veya fanatik olarak tanımlayanların, kulüp başkanına olan güven seviyelerinin, kulübe bağlılık düzeyi ve sportif başarıya olan ilgi düzeyinin bir yansıması olabileceği söylenebilir. Yoshida ve arkadaşları (2014) spor takımına yönelik algılanan bağlılığı, bireyin takımın başarıları ve başarısızlıklarını kendi deneyimi gibi algılaması olarak tanımlamışlardır. Bu tanım, araştırma sonuçlarımızla uyumlu gibi görünmektedir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre alt boyutlar arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 8). Futbol sevgisi bir tutku veya yaşam biçimi olarak kabul edildiğinde, yaş değişkeninin antrenöre güven, başkana güven ve sporcuya güven alt boyutları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte, Savaş ve arkadaşlarının (2021) yaptığı bir çalışmada, yaş değişkeninin kulübe olan güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark buldukları bildirilmiştir. Farkın, yaşın ilerlemesiyle birlikte, belirli bir olgunluk düzeyine ulaşıldığında insanların daha araştırmacı bir tutum benimsemeye ve aceleci karar vermekten kaçınmaya başlamasıyla ilişkili olabileceği yorumlanmış olup güven düzeyinin azalmasına neden olabilir.

Taraftarların lisanslı ürün alma değişkeni ile alt boyutlar arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı ($p>0.05$) (Tablo.5) tespit edilmiştir. Lisanslı ürün alma değişkeni taraftarların güven duygularını olumlu ya da olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum taraftarların kültüplerine olan bağlılıklarının yüksek olmasından kaynaklı olabilir.

Literatüre bakıldığında üniversite öğrencilerinin taraftarları oldukları takımları ile özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmada katılımcıların taraftarı oldukları takımların taraftar gruplarına üye olanların puan ortalamaları herhangi bir taraftar grubuna üye olmayan katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu, taraftar grubuna kaydolan ve olmayan katılımcıların destekledikleri spor kulüpleri takımları ile özdeşleşme seviyeleri arasında pozitif bir ilişki tespit edildiği belirtilmiştir (Baş, Kabak ve Şebin, 2021). Altun, Karademir ve Yorulmazlar'ın (2021) yapmış oldukları lise öğrencilerinin Türkiye süper ligindeki 3 büyüklere olan güvenlerinin incelenmesi (İstanbul Bakırköy ilçe örneği) isimli çalışmada kadınlara göre erkeklerin verileri istatistiksel olarak daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. Antrenöre güven durumunda Galatasaray taraftarlarının antrenörlerine güveni daha yüksek çıkmıştır. Kendilerini adlandırdıkları taraftar grubu olan fanatik taraftar ile diğer grup taraftarlar (seyirci, taraftar ve TV izleyicisi) arasındaki ilişkide fanatik grup istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Herhangi bir taraftar grubuna üye olanların güvenlerinin üye olmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sınıf değişkenine, yaş değişkenine, aile gelirine göre ve lisanslı ürün alma ve ürün çeşitliliği konusunda istatistiksel olarak anlamlı fark görüldüğü belirtilmiştir. Spor kulübüne güven ve şike ilişkisi Kocaelispor kulübü üzerine bir araştırma isimli çalışmada ise, Kocaelispor takımı taraftarlarına yönelik

yapılan bu araştırmada taraftarların, Kocaelispor Kulübü, kulüp başkanı, antrenör ve sporcuya orta ve yüksek düzeyde güvendiği sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir (Tabuk, Tumsa ve Işık, 2022).

Sonuç olarak Trabzonspor taraftarlarının güven düzeylerine yönelik yapılan bu çalışmada taraftarların Trabzonspor kulübüne güven düzeyi alt boyutları antrenöre güven, başkana güven, sporcuya güven duyguları incelendiğinde cinsiyet ve taraftar tanımlama değişkenlerinde kulüp başkanına güven alt boyutunda anlamlı fark bulunmuş olup diğer değişkenlerde anlamlı fark tespit edilememiştir. Literatür taraması yapıldığında bu konu ile ilgili sınırlı çalışma bulunmakta olup yaptığımız bu çalışma ile literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, Trabzonspor taraftarlarının güven düzeylerini artırmak için belirli önerilerde bulunabiliriz. İlk olarak, kulüp yönetimi, taraftarlar arasında güveni artırmak için başkanlarıyla daha fazla etkileşimde bulunabilir. Taraftarların kulüp başkanına olan güvenini artırmak için açık iletişim kanalları kurabilir ve düzenli olarak taraftarlarla buluşmalar düzenleyebilirler. Ayrıca, antrenör ve sporcularla yapılan etkileşimi artırmak da önemlidir. Taraftarlar, antrenörlere ve sporculardan gelen olumlu sinyallerle daha fazla güven duyabilirler. Bu nedenle, antrenörler ve sporcular, taraftarlarla etkileşimde bulunarak, onların güvenini kazanabilirler. Taraftarların kulüp içinde daha fazla katılımı teşvik etmek için taraftar etkinlikleri düzenlenerek, kulüp içi birliktelik ve güven duygusu artırılabilir. Son olarak, cinsiyet ve taraftar tanımlama gibi değişkenlerde anlamlı farklar bulunmamış olması, kulüp yönetimine taraftarları daha eşit bir şekilde ele almaları konusunda bir fırsat sunmaktadır. Taraftarların arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurarak, kulüp yönetimi tüm taraftarları kucaklayıcı bir politika izleyebilir ve herkesin kendini kulübe ait hissetmesini sağlayabilir. Bu öneriler, Trabzonspor taraftarları arasındaki güven düzeyini artırarak kulübün daha güçlü bir taraftar tabanı oluşturmasına katkıda bulunabilir.

Kaynakça

- Altun, M., Karademir, T., & Yorulmazlar, M. M. Lise Öğrencilerinin Türkiye Süper Ligindeki 3 Büyüklere Olan Güvenlerinin İncelenmesi (İstanbul Bakırköy İlçe Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1-17.
- Altun, M., Karademir, T., & Yorulmazlar, M. M. (2021). Lise Öğrencilerinin Türkiye Süper Ligindeki 3 Büyüklere Olan Güvenlerinin İncelenmesi (İstanbul Bakırköy İlçe Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1-17.
- Büyükdağ, Y., & Fatih, B. A. L. (2020). Kişilerarası İlişkilerde Güven Düzeyi İle Travma Sonrası Hayata Küsme Düzeyinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(2), 126-142.
- Baş, M., Kabak, S., & Şebın, K. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Taraftarı Oldukları Takımları İle Özdeşleşme Düzeylerinin İncelenmesi. *Asad-2021: Spor-Eğitim-Sağlık*, 137.
- Çelik, M., & Yavuz, A. K. Ç. İ. Futbol Taraftarlığı Ve Kurumsal Aidiyet İncelemesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58).
- Doğru, Y. B., Sayımer, İ., Çetin, C., & Fatih, K. O. Ç. Taraftar Motivasyon Faktörlerinin Psikolojik Bağlılık, Kulüp Ürünlerini Satın Alma Ve Medya Yoluyla Kulübü Takip Etme Üzerindeki Etkileri: Yerel Ve Ulusal Futbol Kulüpleri Düzeyinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 87-109.
- Gürses, N., & Semiz, K. Trabzonspor-Rizespor Rekabetinin Taraftar Yansımaları. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 63-75.
- Kuru, E., & Var, L., (2009). Futbol Seyircilerinin Spor Alanlarındaki Saldırganlık Davranışları Hakkında Betimsel Bir Çalışma (Kırşehir İli Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol.2, No.10, 141-153.
- Karasar, N. (2022). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Akademik Yayıncılık, 37. Baskı, Ankara.
- Köse, A. & Seraslan, M. Z. (2016). Seyir Sporlarında Pazarlama, Ergün Yayınevi, İstanbul.
- Mullin, B.J., Hardy S. & Sutton, W. A. (2000). Sport Marketing, Champaign; Human Kinetics, 66-67.
- Mahmut, A. Ç. A. K., & Karademir, T. (2019). Spor Kulübüne Güven Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik Ve Güvenirlilik Çalışması. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 54-66.
- Samra, B., & Wos, A. (2014). Consumer İn Sports: Fan Typology Analysis. *Journal Of Intercultural Management*, 6(4-1), 263-288.
- Savaş, B. Ç., Karataş, E. Ö., & Karataş, Ö. Futbol Taraftarlarının Spor Kulüplerine Güven

Düzeylerinin İncelenmesi (Yeni Malatyaspor Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 23-45.

Scholz, P. (2016). Football Fan Behavior Of The Oldest Club İn The Czech Republic. *Journal Of Physical Education And Sport*, 16, 694.

Taşmektepligil, M. Y., Çankaya, S., & Taner, T. U. N. Ç. (2015). Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 41-49.

Turan, E. B., Uğurlu, A., Şakar, M., & Sarıkaya, E. (2018). Öğrenci Taraftar Topluluklarının Futbol Fanatiklik Düzeylerinin Belirlenmesi: Akdeniz Üniversitesi Örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 74-80.

Tabuk, M. E., Tumsa, M., & Baki, I. Ş. I. K. (2022). Spor Kulübüne Güven Ve Şike İlişkisi; Kocaelispor Kulübü Üzerine Bir Araştırma. *Journal Of Rol Sport Sciences*, 3(2), 1-21.

Taşmektepligil, M. Y., Çankaya, S., & Taner, T. U. N. Ç. (2015). Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 41-49.

Yoshida, M., Gordon, B., Nakazawa, M., & Biscaia, R. (2014). Conceptualization And Measurement Of Fan Engagement: Empirical Evidence From A Professional Sport Context. *Journal Of Sport Management*, 28(4), 399-417.